

Foto: Bengt Ekman/N - Naturfotograferna

Faktablad 2008:02

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Kornknarren tillhör jordbrukslandskapets fåglar. Förr levde kornknarren mestadels i strandnära områden. I takt med att lämpliga områden har försvunnit är arten idag allt oftare hänvisad till vallar och gamla trädor.

Insektsätare

Kornknarren lever mestadels av insekter som skalbaggar, myror och gräshoppor. Honan bygger ensam sitt bo direkt på marken där hon lägger 8–12 ägg. Ungarna kläcks i slutet av juni eller något senare. Tre dagar efter kläckningen kan ungarna själva söka sin egen föda, men övervakas av honan ännu en tid därefter.

Visste du att:

- Boet ligger oftast inom 200 meter från hansens favoritspelplats.
- Vegetationen runt boet måste vara minst 20 cm hög när häckningen inleds.

Kornknarr

Jordbrukslandskapets doldis

- Kornknarren övervintrar i Afrika söder om Sahara. Till Sverige återkommer den i mitten av maj – början av juni och landet lämnas åter i slutet av augusti.
- En hanne lockar till sig honorna med sin sång och kan para sig med flera honor under en häckningssäsong.

Kornknarren heter på latin *Crex crex*. Det är en brunspräcklig fågel som är cirka 30 cm lång med ett vingspann på cirka 50 cm. Den är mycket svår att få syn på. Det är oftast dess läte, ett mycket karaktäristiskt, monotont tvåstavigt raspande: krex-krex, som avslöjar var fågeln finns. Lätet hörs huvudsakligen nattetid och kan höras på långa avstånd.

Åtgärdsprogram
för hotade arter

Det här kan du göra om du har kornknarr på din mark

- Slå/putsas området så sent som möjligt. Tidigast fem veckor efter att du hört kornknarren sjunga första gången.
- Lämna delar av fältet oslagna både i mitten och längs kanterna.
- Lämna en kantzon vid fältet oslagen.
- Slå de oslagna delarna senare på säsongen, helst efter mitten av augusti.
- Om möjligt slå fältet inifrån och ut, så att aktuella kullar klara sig.
- Undvik efterbete.
- Putsa trädor tidigast efter den 1 augusti.
- Under 2008 pågår en riksinventering av arten.
- Rapportera in alla fynd av kornknarr till Artportalen (www.artportalen.se).

Hot

Det största hotet mot kornknarren är förändring av jordbrukets markanvändning. Dels försvinner lämpliga

häckningsplatser genom dränering och uppodling av gamla strandnära slätterängar, vilket leder till att arten idag allt oftare hänvisas till åkrar och vallar. Dels hotas kornknarren av en allt mer tidigarelagd slåtter, där både ägg och ungar i stor utsträckning förolyckas eftersom häckningen sker förhållandevis sent.

Upptäcker du häckande kornknarrar på dina marker kan det eventuellt finnas möjlighet till ersättning för sen/utebliven slåtter. Kontakta Länsstyrelsen (se nedan). I den svenska rödlistan är kornknarren klassad som sårbar (VU), vilket innebär att arten riskerar att dö ut om den inte skyddas. I Stockholms län spelar max 40-50 exemplar årligen.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Åtgärdsprogram tas för närvarande fram för en mängd utrotningshotade arter som behöver särskilda åtgärder för att kunna bevaras för framtiden. Kornknarren är en av dessa arter. Länsstyrelsen samordnar arbetet med åtgärder inom länet.

Kornknarren förekommer i hela Syd- och Mellansverige, upp till Dalarna och Gävleborgs län samt regelbundet även utmed norrlandskusten ända upp till Norrbotten. Dess kärnområden i Sverige återfinns dock framför allt på Öland och Gotland men också i de östra delarna av Svealand samt i Västra Götaland.

Kontakt

Koordinator för Åtgärdsprogrammet hotade arter
Mats Gothnier
Tfn: 08-785 49 22
E-post: mats.gotnier@ab.lst.se

Adress

Länsstyrelsen i Stockholms län
Naturvårdsenheten
Hantverkargatan 29
Box 22 067
104 22 Stockholm
Tfn: 08-785 40 00 (vxl)
www.ab.lst.se

Läs mer:

ArtDatabanken: www.artdata.slu.se
Naturvårdsverket:
Åtgärdsprogram för kornknarr
www.naturvardsverket.se/bokhandel

Formgivning: Christina Fagergren

Ett exempel på en miljö där kornknarren häckar. Högt (minst 20 cm) men inte för tätt stående gräs. Kornknarren tolererar även enstaka buskage i reviret. Området bör inte betas alltför hårt. Foto: Robert Ström, Länsstyrelsen i Västmanlands län.